

яють підвищенню урожайності сільськогосподарських культур, дають технічну і лікарську сировину, харчові продукти, є місцем поселення й розмноження мисливської фауни і базою для бджільництва.

2. Лісові масиви зеленої зони населених пунктів відзначаються високою естетичною привабливістю і позитивно впливають на стан людей, підвищуючи їх працездатність і життєдіяльність.

3. Розширення асортименту деревних, кущових та квіткових рослин створює своєрідний мікроклімат та естетичну привабливість насаджень.

4. Благоустрій зелених зон потребує значних капіталовкладень і, передусім, на будівництво дорожно-алеїної системи, рекреаційних пунктів, зон відпочинку та дозвілля, місць стоянки транспортних засобів та інше.

5. Екологічно-економічна ефективність зеленого будівництва безпосередньо залежить від лісистості та біологічного різноманіття деревних, кущових та ґрунтопокривних рослин. Адже це пов'язано, у першу чергу, з виконаними зеленими насадженнями санітарно-гігієнічних функцій по профілактиці захворювань, лікуванню і розвитку культурного та освітнього рівнів населення. Повне руйнування багатовікової саморегулюючої лісової екосистеми спричиняє і негативно впливає на навколишнє середовище – вирубування лісу, дедалі зростаючі рекреаційні навантаження, сільськогосподарське виробництво, спорудження водоймищ, зрошувальних систем, використання мінеральних добрив, гербіцидів і пестицидів, монокультури, забруднення атмосфери, води і ґрунту шкідливими речовинами й радіаційне випромінювання.

Література

1. Генсирук С.А., Шевченко С.В., Бондарь В.С. и др. Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии. – К.: Наук. думка, 1981. – 360 с.
2. Шеляг-Сосонко Ю.Р. Розбудова екомережі України. – К.: НАН України, 1999. – 127 с.

УДК 638.8+65.11.44

Доц. С.С. Дикий – УкрДІТУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПОКАЗНИКІВ ВНУТРІШНЬОВИРОБНИЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлюється потреба організації обліку затрат за місцем їх виникнення з метою вдосконалення аналітичності та оперативності обліку затрат на виробництво і організації належного управління собівартістю продукції.

S.S. Dykij – USUFWT

Vervollkommnung der Berechnung von Kennziffern der innerbetrieblichen Unterabteilungen des Holzaufbereitungsbetriebes

Es wird den Bedarf an Organisation der Berechnung des Kostenaufwandes am Ort seiner Entstehung mit dem Ziel der Vervollkommnung analytischen und operativer Berechnung des Aufwandes je Erzeugniseinheit und Organisation entsprechender Führung des Herstellungspreises erläutert.

Економічні процеси та відносини внутрішньовиробничого відшкодування вартості знаходять свій вираз в економічній інформації про хід і результати діяль-

ності підрозділів підприємства. Існування та функціонування системи відшкодування вартості може здійснитися за умови повноцінного та своєчасного обліку результатів роботи госпрозрахункових підрозділів та лісозаготівельного підприємства в цілому. Правильне прогнозування і облік обсягів виробництва, продуктивності праці, заробітної платні, зниження собівартості продукції, раціональне використання виробничих фондів – умови підвищення ефективності суспільного виробництва. Особлива роль при цьому відводиться бухгалтерському обліку.

Бухгалтерський облік в держлісгоспах може бути централізованим і децентралізованим. Найбільш раціональним розподілом облікової роботи слід вважати таке, при якому в лісопунктах оформляють лише первинні документи і здають їх в бухгалтерію держлісгоспу, де ведеться централізований облік при розподілі роботи між працівниками бухгалтерії та максимальною механізацією облікових операцій. Лісопункти територіально відділені від бухгалтерії лісопідприємства, тому більшість господарських операцій, приймання, контроль та оформлення документів вони виконують самостійно. У зв'язку з цим найбільш поширений децентралізований облік.

Первинний облік в лісопунктах пов'язаний з обліком в лісгоспах і здійснюється за єдиними типовими чи спеціалізованими формами. Це свідчить про те, що в організації первинного обліку в лісозаготівельному виробництві ще не досягнуто належної уніфікації. Немає такої і у звітності лісопунктів перед бухгалтерією лісгоспу. Коло форм звітності незначне, тому що вони містять відомості тільки про витрачання заробітної платні, матеріалів і рух лісопродукції.

Основою для належного контролю і аналізу затрат на виробництво, контролю за дотриманням норм є нормативний метод, застосування елементів якого забезпечує своєчасне виявлення економії чи додаткових затрат за рахунок відхилень від встановленого технологічного процесу, систематичне виявлення відхилень фактичних витратків від встановлених норм. Елементи нормативного методу не знайшли поки що поширення при обліку затрат лісозаготівельного виробництва, тому подальше вдосконалення бухгалтерського обліку на лісозаготівельних підприємствах повинно бути спрямоване на організацію переробне (пофазно)-нормативного методу обліку затрат.

Поділ лісозаготівельного виробництва на фази за місцем виробничого процесу дає можливість відповідно прогнозувати та обліковувати затрати на виробництво круглих лісоматеріалів і дров на основі переробного методу згрупуванням їх по фазах (переробах) лісозаготівельного процесу відповідно до прийнятої технології. Таке групування необхідне для обліку затрат госпрозрахункових підрозділів, для аналізу виробничо-господарської діяльності цехів та підприємства в цілому. Відображення в системі бухгалтерського обліку госпрозрахункових затрат кожного підрозділу забезпечує правильну оцінку його роботи при будь-якій системі оціночних показників.

Однак, лісозаготівельні підприємства не ведуть аналітичного обліку затрат за фазами виробничого процесу в розрізі лісопунктів. Зведений облік виробничих затрат здійснюється по лісопідприємству в цілому, затрати між виготовленою продукцією і незавершеним виробництвом розподіляються пропорційно їх плановій собівартості. Між тим, такий метод обліку не забезпечує визначення дійсної собівартості виготовленої продукції, не сприяє вдосконаленню госпрозрахунку в лісопунктах.

Економіка, планування і управління в лісовиробничому комплексі

У зв'язку з тим, що лісозаготівельне виробництво відноситься до добувної галузі, переданий лісовим господарством в експлуатацію лісосічний фонд, як вартість сировини не включається в собівартість продукції. Виникають такі специфічні затрати як попнева плата. Основним документом для розрахунків лісозаготовлювачів з бюджетом по попневій платі є лісорубні білети та ордери, видані лісозаготовлювачам на рубання лісу, а також акти обліку недорубів та перерубів. У бухгалтерському обліку попнева плата обліковується на забалансовому рахунку 002 в розрізі ділової деревини і дров, а відтак зараховується на рахунок 31 "Видатки майбутніх періодів" в міру внесків платежів в бюджет або по фактичній заготівлі деревини, якщо вона (заготівля) випереджує графік платежів за попневу плату. Попнева плата за ліс на пні входить в затрати основного виробництва і відноситься на собівартість продукції за цільовою ознакою по статті "Попнева плата",

У лісозаготівельних підприємствах виникає необхідність прогнозування та обліку специфічних затрат видатків майбутніх періодів, послуг лісовозного транспорту, видатків на утримання лісовозних доріг та ін. Усі вони щомісячно списуються в затрати основного виробництва лісоексплуатації за прямою ознакою.

Однак ці специфічні затрати по-різному співвідносяться до різних фаз лісозаготівельного виробництва. У зв'язку з тим виникає необхідність мати інформацію про рівень затрат за місцем їх виникнення. Завдання обліку та контролю собівартості полягає не тільки в перевірці плану собівартості, вивченні динаміки затрат виробництва, але і у виявленні причин і винуватців відхилень від встановлених норм, визначенні резервів зниження собівартості і, отже, підвищенні економічної ефективності виробництва. Цьому якраз і сприяє (як уже і зазначалося) застосування нормативного методу обліку затрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції. Нормативний метод контролю перетворює бухгалтерський облік з пасивного реєстратора господарських операцій у важливий економічний важіль, який використовується для виявлення перевитрат, прихованих резервів та і неухильного покращення економіки підприємства.

Він дозволяє розширити сферу впровадження внутрішньовиробничого відшкодування вартості до дільниці, бригади, робочого місця і є важливим економічним важелем підприємства.

Подальшому вдосконаленню бухгалтерського обліку зі застосуванням переробно-нормативного методу відповідає пофазна організація і технологія лісозаготівельного виробництва. Однак застосування як калькуляційної одиниці кубометра знеособленої деревини не сприяє покращенню якості і раціональному використанню деревини. Тим більше, що рівень затрат по видах деревини на стадії розробки різнний, а основна продукція лісозаготівель, круглий ліс, оцінюється залежно від доброти та якості деревини з великою різницею між окремими сортами та сортами: різниця в ціні між вищим і нижчим сортом у деяких сортах може бути у 5 разів і більше, а в цінах окремих сортиментів і більше.

Тому необхідно, на наш погляд, застосувати додаткові калькуляційні одиниці для визначення собівартості окремих сортиментів. а саме: одного знеособленого кубометра заготовленої деревини; одного знеособленого кубометра вивезеної деревини; одного кубометра деревини, закінченої обробіткою на нижньому складі.

Вдосконаленню внутрішньовиробничого відшкодування вартості та визначенню госпрозрахункової собівартості найбільшою мірою відповідають такі об'єкти обліку затрат і об'єкти калькуляції (табл.)

Табл. Об'єкти обліку виробничих затрат та калькулювання собівартості продукції

Фази виробничого процесу	Об'єкти обліку затрат	Об'єкт калькулювання
1. Лісосічні роботи	Окрема лісосіка (бригада) чи майстерня дільниці	Деревина, заготовлена на верхніх складах та навантажена на лісовозний транспорт
2. Вивезення деревини	Окремий транспортний підрозділ чи лісовозна дорога	Деревина, вивезена на кінцеві склади лісгоспу
3. Нижньоскладські роботи	Окремий нижній склад	Лісопродукція, закінчена як виробництвом і підготовлена) для відправлення споживачам

При калькулюванні собівартості по виробничих підрозділах і фазах технологічного процесу появляється можливість для складання госпрозрахункових калькуляцій окремих підрозділів.

УДК 630.4:658.2

Аснір, С.Є. Дяків – УкрДЛТУ

ЛІСОВИЙ ФОНД ДОЛИНСЬКОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО РАЙОНУ В СИСТЕМІ НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Розглядається стан лісового фонду Долинського адміністративного району, і його місце у системі народногосподарського комплексу України.

S.Ic. Dyakiv – USUFWT

The timber resources of Dolyna administrative district in the system of the Ukrainian national economy complex

Deals with the timber resources condition of Dolyna administrative district and its place in the system of the Ukrainian national economy complex.

Ліс – це унікальне національне багатство держави. Лісові землі разом з лісовою рослинністю і тваринним світом є важливими факторами стабільності природного довкілля, які займають чільне місце у складі земель України [1]. Ліси відіграють важливу роль у народному господарстві нашої держави. Вони є джерелом деревини, харчових та кормових ресурсів. Лісові насадження, завдяки своїм захисним якостям, запобігають ерозійним процесам, зберігають вологу і підвищують багатство ґрунтів, захищають береги річок і водойм від забруднення і руйнування, виконують кліматорегулюючі, санітарно-гігієнічні, рекреаційні та естетичні функції [2]. Ліс також відіграє велике киснево-фітоциклопродуктивне значення, він здатен знижувати або поглинати окремі негативні явища природи (весняну повінь, сильні вітри, високу сонячну радіацію, забруднення повітряного басейну тощо).

Всі ліси в Україні утворюють єдиний державний лісовий фонд. Лісовий фонд – одне з основних національних багатств країни. Він має вагоме значення у